

Efnisyfirlit

1	Lýsing verkefnis	3
1.1	Bókun borgarráðs og greinargerð með bókun	3
1.2	Markmið og tilgangur verkefnisins.....	3
1.3	Þátttakendur í flugráði	4
2	Framkvæmd flugráðs	5
2.1	Forsendur vinnunnar	5
2.2	Framsetning, umgjörð og innblástur	6
3	Framlag flugráðs	7
3.1	Lotur	7
3.2	Lykilorð og setningar úr lotum:.....	11
4	Leiðin til framtíðar	12
4.1	Framtíðarhús, hús orðsins.....	13
4.2	Tækifæri í núverandi húsnæði.....	13
4.3	Tækifæri í nýsköpun í þjónustu fyrir borgarbúa.	14
4.4	Borgarbókasafnið 100 ára.....	15

1 Lýsing verkefnis

1.1 Bókun borgarráðs og greinargerð með bókun

Á fundi sínum þann 12. apríl 2018 samþykkti borgarráð eftirfarandi tillögu Dags B. Eggertssonar borgarstjóra um að setja á laggirnar flugráð til að útfæra hugmyndir um nýja framtíðarsýn fyrir starfsemi og umhverfi Grófarhúss.

Tillaga um hugarflug vegna útfærslu á Grófarhúsi

Lagt er til að stofnað verði tímabundið flugráð sem falið verði að fara í hugarflug vegna útfærslu á Grófarhúsi, menningarhúsi. Unnið er að stækkun Grófarhúss sem verði Hús orðsins og nái utan um samtal, lýðræði, orðlist og bækur og allra handa lifandi upplýsingamiðlun. Í þeirri vinnu verði einnig litið til svæðisins í kring og hvernig það geti stutt við starfsemi hússins, til dæmis með ævintýrasvæði fyrir börn og leikvelli, ásamt þjónustu við alla aldurshópa. Í þessum tilgangi verði sett á fót flugráð með breiðum hópi fólks á ólíkum aldri, svo sem fulltrúum barna og unglinga, rithöfundum, kennurum, innflytjenda og fleirum, ásamt fulltrúum umhverfis- og skipulagssviðs, borgarbókaverði og öðrum fulltrúum menningar- og ferðamálasviðs. Umsjón verkefnisins og utanumhald verði í höndum umhverfis- og skipulagssviðs sem og menningar- og ferðamálasviðs. Tillaga verði lögð fyrir borgarráð eigi síðar en 15. maí 2018. Henni fylgi drög að verk- og kostnaðaráætlun.

Greinargerð:

Húsið að Tryggvagötu 15, eða Grófarhúsið eins og það er kallað, var byggt í tveimur áföngum árið 1930 og hefur þjónað ýmsu hlutverki í gegnum árin. Nú eru í húsinu starfrækt þrjú af söfnum Reykjavíkurborgar, Borgarbókasafnið, Ljósmyndasafnið sem er hluti af Borgarsögusafni og Borgarskjallasafnið. Verið er meta tillögur að endurbættu útliti Grófarhússins og að reisa viðbyggingu vestan við Grófarhús. Ljóst er að þær breytingar sem nú eru í undirbúningi á húsnæðinu skapa tækifæri til að hugsa starfsemi þess sem eina heild. Markmiðið er að húsið verði enn fjölsóttara menningarhús á fjölförnum stað í miðborginni og að útivistarsvæði í kring myndi jafnvel teygja sig yfir á Miðbakkann, og til Hafnarhússins, Listasafns Reykjavíkur, sem er í næsta nágrenni. Útfæra þarf starfsemi hússins nánar svo hægt verði að halda áfram endurskipulagningu húsnæðisins í heild og ljúka viðbyggingu þess. Mikilvægt er að hönnun og útlit taki mið af starfsemi hússins. Lagt er til að umhverfis- og skipulagssviði og menningar- og ferðamálasviði verði falið að gera tillögur að fulltrúum í flugráð og að sú tillaga verði lögð fyrir borgarráð.

Samþykkt með 6 atkvæðum borgarráðsfulltrúa Samfylkingarinnar, Bjartrar framtíðar, Vinstri grænna, Pírata og Sjálfstæðisflokks.
Kjartan Magnússon, borgarráðsfulltrúi Sjálfstæðisflokksins, situr hjá við afgreiðslu málsins.

1.2 Markmið og tilgangur verkefnisins

Borgarbókasafnið vinnur eftir notendamiðaðri hönnun og innblástur til vinnunnar við flugráðið var m.a. sóttur í þjónustustefnu safnsins 2017-2020 sem samþykkt var síðla árs 2016 og í vinnustofur notenda, vefumræðuborð, gestakannanir o.fl. sem unnar hafa verið undanfarnar vikur og mánuði. Markmiðið með flugráðinu var að til verði hugmyndir og leiðir að framtíðarsýn fyrir *hús orðsins* í Grófinni og nærumhverfi þess.

Vinnulag í flugráði var skapandi ferli þar sem útkoman er óljós.

1.3 Þátttakendur í flugráði

Við val á þátttakendum í flugráðið var höfð í huga bókun borgarráðs um að fá sem fjölbreyttastan hóp með þverfaglega þekkingu til að taka þátt í verkefninu. Afar stuttur tími var til þess að ná góðum hóp saman einn og sama daginn og því var ákveðið að hafa flugráðið í tvo daga og skipta því niður í fjórar lotur. Þannig var hægt að raða saman einstaklingum með ólíka hæfni til að fá sem mest út úr hugarfluginu.

Haft var samband við fjölda einstaklinga og tókst að ná saman öflugum þverfaglegum hópum í lotuvinnuna; arkitektum, hönnuðum, kennurum, framtíðarrýni, heimspekingi, rithöfundum, skáldi, innflytjendum, unglíngum og aðgengisrýni. Að auki komu að flugráðinu aðilar frá menningar- og ferðamálasviði og umhverfis- og skipulagssviði Reykjavíkurborgar.

Þátttakendur í flugráði þann 8. og 9. maí.

Andri Geirsson, upplifunarhönnuður og kaospilot, Snjallborgin

Ásta Olga Magnúsdóttir, verkefnastjóri

Barbara Guðnadóttir, deildarstjóri, Borgarbókasafni

Dröfn Vilhjálmsdóttir, bókasafns- og upplýsingafræðingur, Seljaskóla

Jón Helgi Hólmgeirsson, hönnuður, Genki instruments

Hrund Gunnsteinsdóttir, þróunarfræðingur og frumkvöðull

Lilja Kristín Ólafsdóttir, landslagsarkitekt

Massimo Santanicchia, arkitekt og fagstjóri arkitektúrs við Listaháskóla Íslands

Nils Viberg, gagnvirkur hönnuður og heimspekingur, Gagarín

Tatjana Latinović, starfsmaður Össurar og fulltrúi W.O.M.E.N. in Iceland

Ævar Þór Benediktsson, rithöfundur

Ríkarður Már Ellertsson, nemi við Listaháskóla Íslands

Fríða Ísberg, skáld

Harpa Rut Hilmarsdóttir, verkefnastjóri barnamenningar hjá MOF og SFS

Pálína Magnúsdóttir, borgarbókavörður

Kristín Viðarsdóttir, verkefnastjóri Reykjavíkur Bókmenntaborgar UNESCO

Þórhildur Guðrún Egilsdóttir, verkefnastjóri velferðartæknismiðju

Eir Ólafsdóttir, bókaráð Hagaskóla

Auðveldarar:

Guðrún Lilja Gunnlaugsdóttir - leiðir flugráð

Ásta Þöll Gylfadóttir - grípur umræðu flugráðs

Edda Ívarsdóttir - grípur umræðu flugráðs

Elín Elísabet Einarsdóttir - hugmyndateiknari flugráðs

Inga María Leifsdóttir - flugráðsritari

Staðsetning: Borgabókasafnið Grófinni, Reykjavíkurtorg, Tryggvagötu 15

Dagskrá: 8. maí

9.00-12.00 Hugarflug, umræður og endurgjöf

Barbara, Harpa Rut, Kristín, Massimo, Nils, Pálína og Ríkarður

12.00-13:00 Hádegishlé

13.00-16:00 Hugarflug, umræður og endurgjöf

Dröfn, Harpa Rut, Hrund, Jón Helgi, Nils, Ríkarður, Tatjana og Þórhildur

Dagskrá: 9. maí

9.00-12:00 Hugarflug, umræður og endurgjöf

Andri, Ásta Olga, Fríða, Hrund, Lilja Kristín, Massimo, Ríkarður og Ævar

12.00-13:00 Hádegishlé

13.00-16:00 Hugarflug, umræður og samantekt

Andri, Fríða, Hrund, Kristín, Lilja Kristín, Nils, Pálína, Ríkarður og Ævar

2 Framkvæmd flugráðs

Undirbúningur flugráðs hófst þann 14. apríl þegar Arna Schram, Pálína Magnúsdóttir og Guðrún Lilja Gunnlaugsdóttir komu saman og réðu ráðum sínum. Ljóst var í upphafi að afar skammur tími var til stefnu og var því ákveðið að leita ekki til utanaðkomandi aðila til að leiða verkefnið heldur vinna það með því hæfa starfsfólki sem starfar á sviðunum.

Guðrún Lilja Gunnlaugsdóttir deildarstjóri þjónustu- og þróunar hjá Borgarbókasafninu sá um verkefnastjórn og skipulag flugráðs ásamt því að leiða umræðurnar og draga saman niðurstöður. Í undirbúningsteymi voru Ásta Þöll Gylfadóttir, verkefnastjóri nýsköpunar og þróunar hjá Borgarbókasafninu, Edda Ívarsdóttir, verkefnastjóri hjá umhverfis og skipulagssviði, og Pálína Magnúsdóttir, borgarbókavörður, ásamt innleggi frá fleiri starfsmönnum Borgarbókasafnsins.

2.1 Forsendur vinnunnar

Samkvæmt þjónustustefnu Borgarbókasafnsins 2017-2020 er unnið eftir notendamiðaðri aðferðafræði og því var mikilvægt að fá inn í verkefnið rýnihópa um starfsemi og framtíð safnsins í Grófinni.

Síðustu misseri hefur safnið unnið mikið með skoðanakannanir og rýnihópa notenda og starfsfólks Borgarbókasafnsins. enda er það hluti af þjónustustefnu safnsins að ráðast í slíka vinnu. Á síðasta misseri var einnig haldin vinnustofa um framtíðarbókasafnið með krökkum á aldrinum 9-13 ára. Fyrir vinnuna í flugráðinu var ráðist í markhópakönnun með vefumræðuborði sem fyrirtækið Maskína framkvæmdi fyrir safnið og þar var lögð áhersla á að ná til tveggja markhópa, annars vegar barnafjölskyldna og hins vegar ungs fólks á aldrinum 16-25 ára.

Vefumræðuborð Maskínu stóð yfir dagana 27. apríl til 3. maí 2018. Um 75 manns tóku þátt og stóðu umræður yfir í 3 daga fyrir hvorn hóp. Helmingur úrtaksins voru notendur bókasafnsins en hinn helmingurinn ekki.

Samantekt úr undangenginni vinnu ásamt Þjónustustefnu Borgarbókasafnsins 2017-2020 var dregin saman fyrir þátttakendur í flugráðinu sem innblástur fyrir loturnar. Samantektin innhélt lykilsurningar um þarfir notenda og væntingar starfsfólks, ásamt innsýn í hvernig bókasöfn eru að þróast heiminum í dag, bæði hvað varðar hönnun og hjartsláttinn í söfnunum.

Gert var ráð fyrir að hver þátttakandi þyrfti ekki að verja meira en einni til tveimur klukkustundum í undirbúning. Einnig var settur fram í flugráðinu sjálfu myndrænn veggur með punktum frá notendum og starfsfólki.

Markmiðið var að þátttakendur kæmu með sína sérþekkingu og gætu með henni og samtalinu í lotunum byggt ofan á þá miklu rannsóknarvinnu sem þegar hefur átt sér stað í Borgarbókasafninu. Þannig yrði til dýrmætt innlegg í umræðuna um bæði framtíð Grófarhúss og ekki síður þróun framtíðarbókasafns Reykjavíkur á næstu árum.

2.2 Framsetning, umgjörð og innblástur

Flugráðið sjálft var haldið á Reykjavíkurtorgi Borgarbókasafnsins í Grófarhúsi. Lagt var upp með að gera svæðið hugmyndahvetjandi og flæði vinnunar sýnilegt. Hannaðir voru stórir flekar úr *re-board* efni sem mynduðu umgjörð vinnunnar. Teiknari var fenginn til að gera rannsóknarvinnuna sýnilega að hluta og teikna á flekana punkta úr niðurstöðum notendakannanna og markhópagreininga til að hjálpa þeim sem tóku þátt í flugráðinu að fanga væntingar notenda og stöðuna í dag.

Í umræðunum var áhersla lögð á fjóra áhrifaþætti: Húsnæði, umhverfi, starfsemi og tækni.

Markmiðið var að þátttakendur upplifðu að þeir stigu inn í skapandi vettvang sem byði upp á uppbyggilegt samtal og sýnilega framvindu. Í miðju rýmisins var svo borð með korti af umhverfi Grófarhúss. Öll umgjörð var hugsuð þannig að hún hvetti til þátttöku og auðveldaði sýnileika vinnunnar.

Á torginu var þátttakendum aðgengilegt safn bóka og greina sem sneru að viðfangsefninu, auk efnis úr fyrri rannsóknarvinnu sem ítarefni fyrir umræðurnar.

3 Framlag flugráðs

3.1 Lotur

Vinnu flugráðs 8. og 9. maí var skipt upp í fjórar, þriggja klukkustunda lotur, tvær hvorn dag. Vinnuflæði flugráðsins var skipulagt sem fjögurra þrepa „think tank“ ásamt opinni umræðu, þar sem innblástur kæmi frá rýnihópum. Allir þátttakendur fengu leiðsögn um húsið og innsýn í notendakannanir við upphaf hvernar lotu. Valið var í hópana eftir því hvenær fólk hafði lausan tíma en einnig eftir stefnu umræðanna sem var skipt á milli lota. Farið var hringinn í umræðu um fjóra meginþætti; starfsemi, húsnæði, umhverfi og tækni í öllum lotum en út frá mismunandi sjónarhornum.

Hér á eftir verður tæpt á umræðunum í hverri lotu og þær svo dregnar saman í lykilorð og lykilstættir. Mikið magn upplýsinga kom úr umræðum flugráðs og næstu skref eru að skipuleggja vinnuna við að greina þær upplýsingar nánar. Þarfagreining fyrir Borgarbókasafnið í Grófinni er langt á veg komin og unnið verður með niðurstöður úr þessu flugráði inn í mismunandi sviðsmyndir sem verið er að teikna upp fyrir húsið.

Fyrsta lotan snerist að mestu um húsnæðið sem tákmynd og kennileiti. Rætt var um hjarta hússins, innihald þess og húsið sem tákmynd í borgarmyndinni, bæði hið innra og ytra. Orðið „bókasafn“ hefur ákveðna tákmynd í hugum fólks og það er mikilvægt að halda í þá styrkleika en endurhugsa hvernig hægt sé að vinna enn frekar að ímyndaruppbyggingu. Umræðan um að breyta húsinu var sterk, mikið var rætt um húsið sem kennileiti og að það þyrfti að standa undir því, en að í dag væri

húsið ekki kennileiti í borginni. Margir þátttakenda í umræðunum höfðu upplifað dæmi um hin nýju menningarhús og samfélagsmiðstöðvar sem bókasöfn eru að verða að í borgum erlendis og sáu það tækifæri sem við höfum í dag til að fá okkar nýja bókasafn. Í notendakönnunum er einnig mikið talað um að það vanti slíkan stað fyrir borgarbúa þar sem sé pláss fyrir fólk, staður þar sem fólk geti komið saman í samfélag en allir á sínum forsendum. Að safnið sé aðgengilegt svæði eða rými, til að hanga eða til að skapa, til að vera einn eða með öðrum. Að safnið sé opið og taki á móti fólki. Helstu punktar úr umræðunni voru gripnir á stóra tússtöflu og á tossamiða.

Önnur lotan sneri að starfsemiinni sem húsið þyrfti að endurspegla og gera mögulega. Mest var rætt um hvers konar starfsemi ætti heima í húsinu og fyrir hverja. Rætt var um að umhverfi starfseminnar þyrfti fyrst og fremst að vera staður fyrir fólk þar sem lögð væri áhersla á skapandi rými, umhverfi sem kveikti forvitni og hvetti til þátttöku, sem vekti áhuga og vellíðan: Að rýmið yrði miðstöð þekkingar, fræðslu og afþreyingar. Í lotunni voru sjónarmið kennara og nemanda og einnig unglinga og fjölskyldna skoðuð, þ.e. hvernig starfsemi og hvernig pláss þarf fyrir þennan stóra hóp borgarbúa. Mikið af þeirri starfsemi sem þegar er í bókasafninu er miðuð við þessa hópa en pláss og upplifun í húsnæði er verulega ábótavant. Ræddar voru margar áhugaverðar lausnir á því hvernig hægt væri að breyta núverandi húsnæði og opna það meira fyrir leiksvæði og samverusvæði, mynda torg innandyra og bjóða upp á marga ólíka staði fyrir uppákomur af ýmsum stærðum og gerðum. Einnig var tæpt á nauðsyn þess að fá birtu í húsið, að flæði væri gott um húsið og að tengja þyrfti betur á milli hæða og opna þær þannig að þegar inn í húsið er komið, sæist á milli hæða. Umræðan snerist líka um að velja starfsemi sem passar saman á hverri hæð. Horft var til andstæðna í þörfum notenda, m.a. að hægt sé að leika sér og hitta aðra en líka að draga sig í hlé og njóta kyrrðarinnar. Kyrrðin væri þáttur sem ekki mætti vanmeta því að hún væri mikilvægur punktur í aðdráttarafli bókasafna, ekki síður í dag þar sem erfitt sé að finna slíka staði fyrir almenning í borginni. Andstæðar þarfir fyrir einveru og samveru; kyrrð og leik eða nánd við aðra og persónulega þjónustu og tækni, þar sem sjálfsafgreiðsla og miðunarlausnir fyrir starfsemina væru uppfærðar.

Þriðja lotan færði umræðuna út úr húsinu, hvað þyrfti til þess að laða fólk að því, að líf innan veggja þess með fjölbreyttri starfsemi væri sýnileg að utan og hvernig væri hægt að tengja það betur við nærumhverfið. Í notendakönnunum er mikið kallað eftir kaffihúsi á bókasafnið. Notendur vilja njóta þess að koma og fá kaffi og setjast niður og lesa eða læra, eða jafnvel bara dvelja lengi með fjölskyldunni og hafa tækifæri til þess að geta þá sinnt þessari grunnþörf okkar fyrir aðgengilegri næringu án þess að fara úr húsi. Staðsetningin gæti verið á þaki hússins þar sem stór gluggi sneri að Esjunni en sólríkur garður, yfirbyggður að hluta, sneri í átt að miðborginni. Önnur staðsetning gæti verið á milli Grófarhúss og Hafnarhúss, bílastæði og akstursleið myndu víkja fyrir yfirbyggðu svæði sem nyti sólar fyrri hluta dags. Þar væri hægt væri að koma fyrir skemmtilegu útsvæði, litlu aðkomutorgi fyrir bæði húsin, sem tengdist að sjálfsögðu líka Listasafni Reykjavíkur. Kaffihús gæti líka verið staðsett á neðstu hæð nýrrar viðbyggingar og sneri þá að Tryggvagötu. Rætt var um að leiðir og sjónarhorn að húsinu væru að þróast og horfa þyrfti til nýrra svæða í miðborginni sem væru nú í uppbyggingu. Í notendakönnunum var einnig kallað eftir aðgengilegri borgarþjónustu. Bókasöfn víða erlendis gegna hlutverki flýtiborgarþjónustu, þar sem bókasöfnin eru miðstöðvar í sínum hverfum og rætt var um þann möguleika út frá ýmsum sjónarhornum. Gönguleiðir og hjólaaðkoma þyrfti að vera betri og enn var rætt mikilvægi þess að geta þekkt húsið lengra frá sem kennileiti. Möguleikar á að miðla með nýjustu tæknilausnum starfseminni innandyrna og gera þær einhvern veginn sýnilegar utan á húsinu, t.d. með upplýsingum frá snjallborginni eða að lestrarupplifun gesta inni á safninu gæti endurspeglast á einhvern hátt utanhúss.

Fjórdða lotan bauð upp á að draga það sem undan var komið, saman. Á meðan á flugráðinu stóð teiknaði Elín Elísabet teiknari stöðugt upp mynd af þeim umræðum sem fóru fram. Unnið var með heitið „Hús orðsins“ fyrir miðju myndar og reynt að draga fram hvað það þyrfti að standa fyrir út frá fjórum meginþáttum; starfsemi, húsnæði, umhverfi og tækni. Eftir því sem myndin óx þá var mikið rætt um hvort að „Hús orðsins“ væri mögulega of þröng skilgreining yfir það fjölbreytta starf sem kallað var eftir. Umræða var um hvort ekki þyrfti að vera opnara heiti á húsinu. DOKK1 í Árósum vísar t.d. bara til staðsetningar en ekki starfsemi. Grófarhús eða Grófin gæti jafnvel verið sterkari táknmynd hugum fólks og þá boðið fleiri hópa velkomna en aðeins þá sem sækja í orðsins list. Bókasöfn í dag eru ekki einungis að þróast í alhliða menningarhús heldur eru þau að verða samfélagsstaður fyrir borgara, öðruvísi staður en allir aðrir, griðarstaður í borg og stolt borgarbúa.

3.2 Lykilorð og setningar úr lotum:

Starfsemi: Finna eitthvað nýtt, vekja áhuga, bjóðandi, forvitni, uppgötvun, líflegt, nánd, persónuleg aðstoð, kyrrð, á eigin forsendum, þekking í formi afþreyingar, upplýsingar, hvetji til sköpunar, virkja einstaklinginn, félagsleg heilsa, samfélag, samvera, samtalið, þátttaka, gátt inn í samfélagið, hvatning, óvænt fræðsla, traust, ókeypis.

Húsnæði: Öðruvísi, athvarf, andstæður, friður, stað sem hvetur alla í leik, börn og fullorðna, svo miklu meira en bókasafn, dvelja, áberandi, opið, sýnilegt, gegnsætt, sveigjanlegt, fjölbreytt, almenningsrými, fólk sé sjáanlegt utanfrá, tákmynd, bjóði til leiks, sögustaður, bækurar sjáist, miðlun, allir velkomnir, leynistaðir, staður þar sem ólíkir þræðir mætast, samkomustaður, ævintýri, hús jafnréttis, torg inni, ró í borgarumhverfi, frelsi.

Tækni: Upplifunarahönnun, wonder, forvitnilegt, framsækið, veki forvitni og áhuga, auðveldi þjónustu, nái til ólíkra aldurshópa, efla einstaklinginn, miðli á skapandi hátt, kveiki áhuga, viðbættur veruleiki nýttur inni á safninu, lestrarupplifun í stafrænu formi, gagnvirkir skjáir, styða tæknilæsi borgara.

Umhverfi: Kennileiti, hlýlegt, áberandi, tilraunatorg, óvænt, kyrrð, gróður, lýsing, stolt borgarinnar, aðstaða sem hvetji til leikja, flæði, leikrými, burt með bílastæðin, sjálfbærni, yfirbygging, kaffihús, hjólastæði, tenging við nánasta umhverfi.

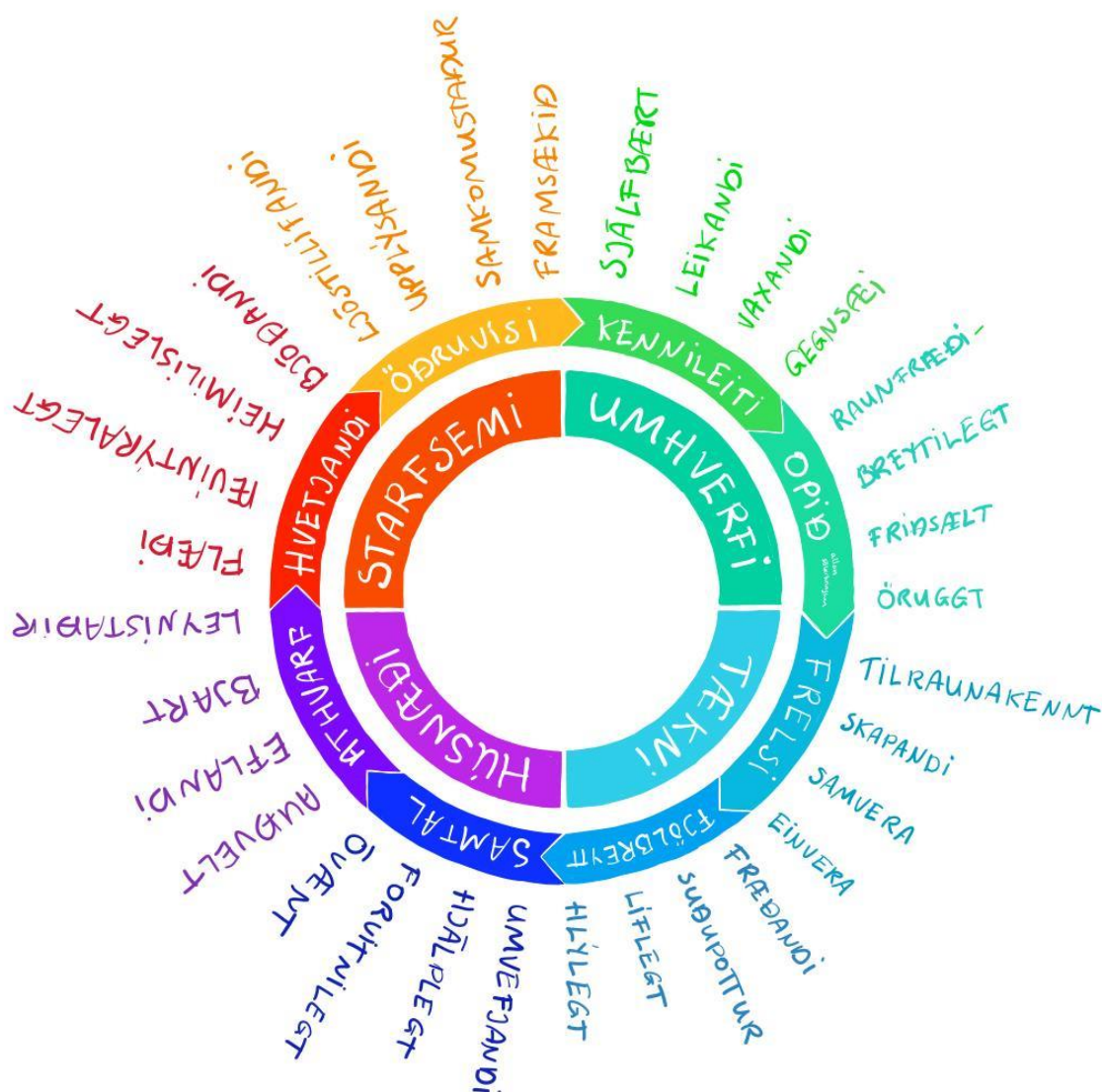

4 Leiðin til framtíðar

Hafsjór af upplýsingum kom út úr þessu flugráði, bæði í notendakönnunum og frá vinnunni í flugráðinu sjálfu. Næstu vikur fara í að greina þær upplýsingar betur og vinna með þær þar sem það á við. Mikilvægt er að innra rými hússins endurspegli það fjölbreytta innra starf sem þar má finna nú þegar og það sem bætist við í framtíðinni.

Flugráðinu var ekki ætlað að leysa þann húsnaðisvanda sem núverandi starfsemi Grófarhúss stendur frammi fyrir, heldur að sjá möguleikana í því sem gæti orðið og í framhaldi hverskonar starfsemi ætti heima saman í húsinu. Þarfagreiningin verður líka grundvöllur að þeirri umræðu.

Sjónrænt mætti horfa á niðurstöður flugráðs sem nokkurskonar áttavita inn í framtíðarbókasafnið.

4.1 Framtíðarhús, hús orðsins

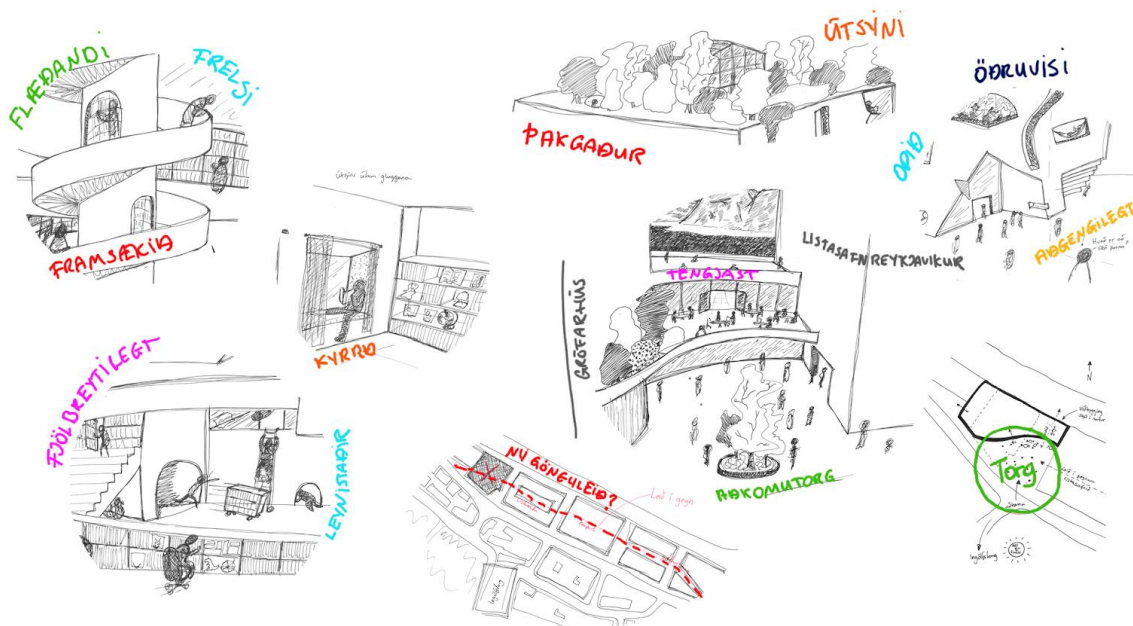
Vinna undanfarna mánuði og afrakstur þessa flugráðs leggur mikilvægan grunn að endurhönnun og umbreytingu hússins. Í því felast stórt tækifæri fyrir borgarbúa til þess að eignast sitt framtíðarbókasafn, hús allra þessara orða.

Í þjónustustefnu Borgarbókasafnsins 2017-2020 er yfirmarkmiðið að skapa heilðræna og nútíma þjónustuupplifun til framtíðar. Við stækkun og eflingu Borgarbókasafnsins í Grófarhúsi gefast einnig fjölmörg tækifæri til að víkka hlutverk safnsins og hússins út sem lifandi og fjölbreyttrar menningar-, margmiðlunar-, sköpunar, lýðræðis, barna- og bókahúss fyrir alla borgarbúa.

4.2 Tækifæri í núverandi húsnæði

Núverandi húsnæði, ef allt húsið er notað, býður upp á algjöra umbreytingu, fjölmargar hugmyndir að því hvernig hægt væri að opna húsið, tengja betur á milli hæða og bæta aðgengi að því. Flæði og sýnileiki voru rædd og hvernig húsið gæti endurspeglað fjölbreytta starfsemi. Ljóst er að margskonar starfsemi á heima í húsinu og lykillinn er að það verði fjölnota og breytilegt. Bæta þarf tengingu við nærumhverfi og gera húsið að kennileiti og aðdráttarafli fyrir borgarbúa.

Það efni sem þegar er komið gæti legið að grundvelli fyrir arkitektasamkeppni um nýtt Grófarhús og nærumhverfi þess. Hér fyrir neðan má sjá nokkrar hugmyndaskýssur úr banka flugráðsins og jafnvel mætti horfa út fyrir húsið og lóðina og finna því nýja staðsetningu.

4.3 Tækifæri í nýsköpun í þjónustu fyrir borgarbúa.

Samhljómur var í notendakönnunum og hugmyndavinnu flugráðs um að skoða ætti samlegðaráhrif og snertifleti við aðra þjónustu innan borgarinnar með það að markmiði að veita borgurum fjölbreytta þjónustu - þar sem þeir eru. Þar birtist sýn um framtíðarbókasafn sem legði mikla áherslu á að vera almenningsrými, stolt samfélagsins og miðstöð þekkingar, þar sem borgarar gætu sótt sér upplýsingar, þjónustu, fræðslu og innblástur á margvíslegan hátt á einum stað. Bókasafnið yrði staður þar sem hönnun, aðstaða og starfsemi kepptust við að bjóða alla velkomna og að fólk geti bæði dvalið og fengið aðstoð á eigin forsendum. Fjölmörg fordæmi eru fyrir því að borgara- og velferðarþjónusta færast inn í bókasöfn og menningarhús, meðal annars í DOKK1 í Árósum í Danmörku.

Til þess að Grófarhús geti uppfyllt þetta enn betur, mætti skoða eftirfarandi:

Flýtiborgarþjónusta / gátt inn í samfélagið. Staður sem gæti sameinað upplýsingagjöf til borgara um þá þjónustu sem er í boði og hvernig sækja megi um hana. Hægt væri að sækja og skila inn umsóknum t.d. fyrir velferðarþjónustu, húsaleigubætur, leikskóla, sækja passa og vegabréf. Ef þjónustan er rafræn, þá mætti fá þar aðstoð til þess að sækja um rafrænt.

Markmið væri að ná til borgara á stað sem þeir eiga leið um, einfalda fyrstu tengsl og þann þröskuld sem það er fyrir ákveðna hópa að leita sér aðstoðar. Slík þjónusta myndi nýtast fjölbreyttum hópum: Ungt fólk sýndi áhuga á að geta nálgast þjónustu miðsvæðis, fjölskyldur sáu einnig hagræði í að geta slegið fleiri flugur í einu höggi við heimsóknir og eldri borgarar eru nú þegar stór hópur sem sækir og dvelur á bókasöfnum. Jaðarhópar og nýir borgarbúar, innflytjendur og flóttamenn sækja einnig söfnin sem hlutlausan stað til að leita upplýsinga og gott væri að geta þjónað þeim hópi betur með ákveðin mál í stað þess að vísa þeim annað. Einnig gæti slík þjónusta verið hvetjandi fyrir hóp sem annars myndi ekki leita á safnið og þannig óbeint kynna hópinn fyrir möguleikum og tækifærum bókasafnsins sem er einmitt ætlað að jafna aðgengi þess hóps að upplýsingum, tækniþekkingu og fræðslu.

Fyrir alla þessa hópa er bókasafnið staður til að ýta undir stafrænt læsi og veita aðstoð og örnámskeið til að kenna borgurum að sækja þjónustu rafrænt eftir sem borgin nær lengra í áætlunum sínum um að rafvæða þjónustu.

Velferðartæknismiðja, velferðarþjónusta. Rætt var að framtíð velferðartæknismiðju / living lab, sem þarf að vera í góðri samvinnu við borgarana. Nýsköpunarrými fyrir borgina, skapandi vinnurými þar sem vinna má notendamiðaðar rannsóknir með borgurum, starfsfólki og frumkvöðlum færi vel í slíku húsi. Ný nálgun á velferðarþjónustu, valdeflandi fyrir einstaklinga og með áherslu á að vinna bug á einmanaleika, með jafningjafraðslu og samtali, ætti líka heima innan þessa ramma.

Snjallborgin tengist inn í bókasafnið, þar sem verkefni sem borgin er að vinna gætu verið sýnileg borgurum í almenningsrými og þar sem markvisst væri unnið að því að upplýsa borgara um nýjustu tækniþróun og hvetja þá til vitundar umhverfi sitt. Snjallgögn séu hugsuð inn í alla bygginguna bæði til gagns og gamans enda verði unnið með sjálfbærni og nýtingu á ýmsan hátt í endurhönnun hússins.

4.4 Borgarbókasafnið 100 ára

Borgarbókasafnið opnaði dyr sínar fyrir almenningi þann 19. apríl árið 1923. Í Morgunblaðinu þann dag má finna frétt um Alþýðubókasafn Reykjavíkur:

Í dag verður opnað til almenningsnota „Alþýðubókasafn Reykjavíkur“ og hefur það bækistöð sína á Skólavörðustíg 3. Húsrúmið er að visu ekki sem best og liggur enda ekki jafn vel við öllum bæjarbúum, en þó má vel við það una í bili, enda húsakostur lítill í bænum um þessar mundir.

Borgarbókasafnið á því stórafmæli eftir tæp fimm ár og það væri verðug afmælisgjöf til safnsins að tryggja því gott húsrými á 100 ára afmælinu.

Það er spennandi kostur að efna til samkeppni um hönnun húss orðsins og nota það efni sem til varð í flugráði og einnig annað efni sem þegar hefur orðið til sem innblástur inn í þá vinnu.

Ef sú leið yrði farin eru 5 ár til stefnu þar til hægt væri að opna dyrnar að bókasafni framtíðarinnar.

Í þeirri vegferð mætti hugsa sér þátttöku borgaranna við að velja úr innsendum tillögum og síðan hæfist umbreytingartími í áttina að framtíðarbókasafninu sem gæti verið táknmynd í hugum borgabúa og kennileiti sem þeir væru stoltir af.

